

ΗΘΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΟΝ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ **ΝΕΑ ΖΩΗ**

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

Γ. Κ. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΙΣ

Ἑσωτερικοῦ Δρχ. 30

Π.υχ. ἱεροῦς ἐν ΒΑΜΩ Κρήτης

Ἀμερικῆς Δολ. \$1 1/2

«Τὸ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ (Β' Κορ. γ' 6)

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΒΗΜΑ

“ΤΕΛΟΙΑ ΚΑΙ ΜΟΡΑ Η ΔΑΡΒΙΝΕΙΟΣ ΘΕΩΡΙΑ,”

“ΘΕΣΙΣ ΚΑΙ ΥΠΟΘΕΣΙΣ,”

Καθ' ἡμᾶς— ἀκολουθοῦς τῆς παγκοίνως πανσέπτου Ἀγ. Γραφῆς τοῦ Λόγου καὶ τῆς ἀληθοῦς Ἐπιστήμης—γελοῖος ὁ Δαρβίνος, γελοιωδέστεροι οἱ θαυμασταὶ αὐτοῦ.—Διατὶ παρακαλῶ; Διότι τὴν γελοῖαν καὶ μωρὰν ὑπόθεσιν ἐκείνου, αὐτοὶ προήγαγον. ὧς μὴ ὤφειλεν, εἰς θέσιν. Ποῦ; Εἰς τὸ γνωστὸν ζήτημα τῆς καταγωγῆς τοῦ Θεοπλάστου λογικοῦ ἀνθρώπου. Πῶς; Ἐν ᾧ δηλ. ἐκεῖνος παρὰ τὴν ἐγκυρὸν ἀφήγησιν τῆς Θεοπνεύστου Ἀγ. Γραφῆς, τὰς ὑπαγορεύσεις τοῦ Ὁρθοῦ Λόγου, τὰς ἀποδείξεις τῆς Ἀληθοῦς Ἐπιστήμης, ἐτι δὲ καὶ τὰς μαρτυρίας αὐτῆς ταύτης τῆς παρατηρήσεως καὶ τῆς πείρας, αὐθαιρέτως γνωματεύων ἔκαμε μίαν ἀπλὴν ὑπόθεσιν ὅτι ὁ ἄνθρωπος θὰ κατὰγεται ἐκ τοῦ οὐραγκοτάγκου ἢ πιθήκου, αὐτὲι ὑπερθεματίσαντες αὐτὸν ἐπίστευσαν τυφλῶς εἰς τοῦτο ἀποφασθέντες ὅτι οὕτως ἔχει εἰς τὴν θέσιν τῆς πραγματικότητος! Ποῦ δὲ ἐστήριξεν ὁ Δαρβίνος τὴν εὐκατάπρηστον καὶ ἀχυρώδη ὑπόθεσιν του; Εἰς τὴν μετάμειξιν τῶν εἰδῶν τῶν διαφόρων ζώων, ἥ τις καὶ ἄλλως διεφημίσθη ἀνὰ τὴν Σὺμπασαν καὶ ἀνεσκευάσθη καὶ ἀνηρέθη καὶ κατεπολεμήθη παρὰ πάντων τῶν εὖ φρονούντων, ξένων τε καὶ ἡμετέρων. Ἐκ τῶν ἡμετέρων πρῶτος ὁ ἀείμνηστος Ἰωάννης Σκαλτσούνης κατεκεραύνωσε ταύτην δι' ἀκαταμαχίμων τοῦ Λόγου ἐπιχειρημάτων καὶ τῆς Ἀληθοῦς Ἐπιστήμης (βρα Συγγράμματα Ἰωάν. Σκαλτσώνη, ἐτι τε τῇ Γαλλικῇ, Ἰταλικῇ καὶ Ἑλληνικῇ ἡμετέρῃ γλώσσῃ—). Ἐπειτα ὁ Μέγας Φιλόσοφος Ἀπ. Μακράκης

(—ὁ περιβαλὼν μὲ κύρος Φιλοσοφικὸν καὶ Ἐπιστημονικὸν τὰς δογματικὰς Ἀληθείας τοῦ ὑπερκοσμοῦ Χριστιανισμοῦ (δρα σειρὰν ἀρθρῶν ἐν τῷ «Λόγῳ»).

Ἐκ δὲ τῶν ξένων οὐκ ὀλίγοι, ὧν τὰ συγγράμματα ἔχομεν ὑπ' ὄψιν, ὡς καὶ τὰς ἐκάστοτε γνώμας τῶν διαφορῶν ἐν ταῖς ἐφημερίσιν ἐξ ὧν μία εἶναι καὶ ἡ κατωτέρω ἐνός Ἀγγλου Καθηγητοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ, ὅστις δώσας διάλεξιν περὶ Δαρβινίου θεωρίας ἰδοὺ πῶς ἀπεφάνθη, ἀφοῦ ἐξεφράσθη μὲ ζωηρὰν ἀποδοκιμασίαν κατ' αὐτῆς.

—«Ἐχω ἀπόλυτον πεποίθησιν—εἶπε πέρυσιν—ὅτι κατὰ τὸ τρέχον τοῦτο ἔτος θὰ συγκεντρωθῶν ἀρκετὰ ἐπιστημονικὰ γεγονότα, ὥστε νὰ λύσουν τὸ πολὺ ζήτητον τοῦτο πρόβλημα τῆς καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τρόπον ἀπολύτως ἱκανοποιητικὸν διὰ τὸν πιστεύοντα εἰς τὴν κατὰ γράμμα ἀξιοπιστίαν τῶν πρώτων κεφαλαίων τῆς Γενέσεως». Ἀναμφιβόλως θὰ εἶναι ὑπὲρ τῆς Ἀληθείας διότι οὐδέποτε ψευδὴς ὑπόθεσις γίνεται θέσις, ἀλλ' ἀντίθεσις. Ὑπάρχει καὶ ἀληθὴς ὑπόθεσις νὰ γίνεταί θέσις. Ὅταν π. χ. ὑποθέσω ὅτι ὁ φίλος μου Ἰωάννης δύναται νὰ νυμφευθῇ τὴν Ξανθίππην καὶ γεννήσῃ τέκνα κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν οὐχὶ μόνον ἑαυτοῦ τε καὶ τῆς γυναίκος του, ἀλλὰ κυρίως κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν καὶ τοῦ Θεοῦ, τοῦ ποιήσαντος αὐτὸν καὶ τὰ πάντα, ἡ ὑπόθεσις αὕτη, λέγω, εἶνε ἀληθὴς διότι ἔχει δεδομένον τὸ ἄλλοτε ὑπὸ ἑτέρου Ἰωάννου γεννηθῆναι καὶ δυνατόν πάλιν γενέσθαι καὶ γίνεται.

Ἄλλ' ἐὰν ὑποθέσω ὁ Οὐρακουτάγκος δύναται νὰ συμφευθῇ τὴν Μαίμου καὶ νὰ γεννήσῃ ἄνθρωπον, ἢ γυνὴ πύθηκον, ἢ πύθηκος γυναῖκα, ὥστε νὰ γεννᾶται εἶδος ἀμφοτεροειδές, ζῶν καὶ τελειούμενον καὶ γεννῶν ἄλλα τέρατα ζῶντα καὶ αὐξανόμενα καὶ πληθυνόμενα καὶ πληροῦντα τὴν γῆν καὶ κατακυριεύοντα αὐτῆς καὶ ἀρχόμενα πάντων τῶν κτητῶν καὶ αὐτοῦ τοῦ λογικοῦ ἀνθρώπου—τοῦ ὑπερζώου καὶ ἡθικοῦ ἐλευτέρου αὐτοῦ νοητικοῦ καὶ βουλευτικοῦ θεοπλάστου ὄντος,—ἡ ὑπόθεσις αὕτη λέγω, εἶναι ἀληθὴς; γίνεται ἢ ἐγένετο παρακαλῶ, θέσις; Ἐγέννησε ποτὲ πύθηκος ἄνθρωπον ἢ ἄνθρωπος πύθηκον; Μετεβλήθη ποτὲ ἡ ἄκανθα, ἢ ἡ ὀνάκανθα εἰς σταφυλὴν ἢ ἡ σταφυλὴ εἰς ἄκανθα; Ἐγέννησέ ποτε ὁ ὄνος πετρά ἢ ὁ λύκος πρόβατα καὶ τ' ἀνάπαλιν; Ἐγέννησαν ποτὲ αἱ μεταβάλλουσαι τοὺς χρωγατισμοὺς τῶν περιστεραὶ ὄφεις ἐρπυστήρας; Ὑπάρχει ὑπόθεσις, ἢ ὁρθή, ὡς εἶπομεν, νὰ γένεταί θέσις; ἀλλ' ἡ αὐθαίρετος καὶ ψευδὴς καὶ παράλογος ὑπόθεσις ἅντι θέσεως γίνεται ἀντίθεσις. Πῶς ἐν τούτοις ἀποφαίνονται αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι τὰ τοιαῦτα; Μήπως ἐν ὀνόματι τῆς Ἐπιστήμης; Ποίας ἐπιστήμης παρακαλῶ; ἀφ' οὗ πᾶσα Ἐπιστήμη ἔχει τὸ ἑαυτῆς σαφές καὶ ὠρισμένον ἀντικείμενον, οὐδέποτε δὲ οὐδεμίαν Ἐπιστήμην εἶδομεν νὰ στηριχθῇ ἐπὶ τοῦ κενοῦ τῆς ὑποθέσεως καὶ τῆς ἀβεβηαιότητος ἣν φύσει ἀποστρέφεται; Εἶναι λοιπὸν, ἢ δὲν εἶναι γελοῖος καὶ ἀταλόφρων ὁ Δαρβίνος καὶ νηπιόφρων, ὑποθέσας τὴν καταγωγὴν τοῦ θειοἀνθρώπου ἐκ τῶν ἀλόγων ζῶων διὰ τῆς Ἐξελίξεως, γελοιωδέστεροι δὲ καὶ μᾶλλον ἀνδρονήπιοι καὶ παιδαριγέροντες καὶ μωρότεροι δὲ οἱ προαγαγόντες αὐτὴν εἰς θέσιν;

Καὶ ὅμως δυστυχῶς! εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς μεταδοθεῖσα ὡς

μόλυσμα ή ψευδής και φρυγανώδης αυτή υπόθεσις του Δαρβίνου ἐδιδάχθη, δυστυχώς εἰς ὅλας τὰς Σχολὰς καὶ τὰ Πανεπιστήμια ὡς ὑπερτάτη σοφία καὶ ἡ τελειότερα ἀπόδοσις τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἀληθείας! Ἐφαρμόζοντες τὸ „σοφὸν Λόγον“—Σοφὸς σοφὸν ἐπαινεῖ καὶ μωρὸς ὑπομωροτέρου θαυμάζεται, θαυμάζομεν τὴν σοφίαν τοῦ Πρωτάρχου, Παντουργοῦ, Παντάρχου καὶ Πανσόφου Θεοῦ, Ὃς τὰ πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησεν ὡς καὶ τὸ τελειότερον ἐν τῆς δημιουργίας, τὸν ἄνθρωπον· θαυμάζομεν ἐπίσης καὶ ἐπαινοῦμεν πάντας τοὺς σοφοὺς τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν Ἐπιστήμην ἐκείνην, ἥτις ὡς ἄλλη Μαρία παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Πανεπιστήμονος Ἰησοῦ—Λόγου καθημένη ἀκούει τὸν Ἅγιον—Ἀγιώτατον Λόγον Αὐτοῦ, θεωροῦσα τὸ Σύμπαν διὰ τοῦ Λόγου γενόμενον καὶ ἐξηγοῦσα τὰ σύμπαντα. Λυπούμεθα δὲ διὰ τοὺς ἐκουσίως μάλιστα χωριζομένους τοῦ Λόγου, καὶ ἄνευ Αὐτοῦ ἐπιχειροῦντας νὰ ἐξηγῶσι τὰ πάντα. Εἰς τὸ ἀτμόπλοιον ἀναγνωρίζουσιν πυξίδα εἰς δὲ τὴν ἀνθρώπινον σκέψιν τὴν Ἀγ. Γραφήν ὡς τὴν ἀληθῆ πυξίδα αὐτῆς ἀπορρίπτουσι. Τὰ τοῦ Θεοῦ, φίλοι καὶ σπουδαῖοι ἀναγνώσται, ἐξηγουῦνται διὰ τοῦ Θεοῦ, εἰπον οἱ σοφώτεροι πάντων τῶν ἀρχαίων τε καὶ νέων φιλοσόφων. Ἄνευ τῆς Ἀγ. Γραφῆς οὐδεὶς ἠδυνήθη καὶ δύναται νὰ ἐξηγήσῃ τὴν φύσιν ὡς ἔχει, πολὺ δὲ περισσότερον νὰ λύσῃ τὸ σπουδαιότατον πρόβλημα τῆς καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου ὅπερ ἄλλως τε ἐκφεύγει τὴν ἀρμοδιότητα τῆς Φυσικῆς Ἐπιστήμης ὡς ὑπαγόμενον εἰς τὴν τῆς ἡθικῆς Ἐπιστήμης, τῆς πίστεως δηλονότι. Ἐκ τῆς Πίστεως ἡ ὑπαρξὶς τῶν ὄντων καὶ ἐκ τῆς Φιλοσοφικῆς ἐρεύνης ἡ ὁρτὴ καὶ ἐπιστημονικὴ θέσις τῶν προσώπων καὶ τῶν πραγμάτων. Μόνον ὁ πιστεύων καὶ κρατῶν τὴν Ἀγ. Γραφήν, τὸν ἀλάνθαστον, ἀπλανῆ, ἀδιάψευστον καὶ πανάγιον Λόγον τοῦ Θεοῦ, εἴτε ἐπιστήμων, εἴτε ἰδιώτης, δὲν πλανᾶται ποτὲ, ἀλλ' ὑπὸ φωταυγεστάτου Φάρου ὁδηγούμενος, λύει ὄχι μόνον τὸ ζήτημα τοῦτο τῆς ὑπὸ τῶν χειρῶν τοῦ Παντεχνήμονος καὶ Παντοποιοῦ Θεοῦ καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ πᾶν ἄλλο ζήτημα μικρὸν ἢ μέγα καὶ ἰδίως τὸ πρόβλημα καὶ αἶνιγμα τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, τῆς τε ἐνταῦθα ρεούσης προσκαίρου, πολυμόχθου καὶ βαρυτλήτου ζωῆς καὶ πέραν καὶ ὑπερπέραν τοῦ ἴαφου τῆς ἀληθοῦς εὐτυχίας καὶ εὐδαιμονίας αὐτοῦ ἐν τῇ παρόντι ἐπικλήρῃ πολυστόνῃ καὶ πολυπύκρῃ βίῳ καὶ τῆς μακαριότητος ἐν τῇ μέλλοντι.

Πρὸ μηνὸς ἀνέγγνωμεν εἰς Περιοδικὸν τι Ἐπιστημονικὸν—Φιλοσοφικὸν τὴν νέαν ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον πρὸς τὰ ἀνωτέρω θεωρίαν τοῦ Γερμανοῦ Καθηγητοῦ, τοῦ ὁμιλήσαντος ἐναγχος εἰς τὸ ἐν Σαλσβούργῳ ἀνθρωπολογικὸν Συνέδριον, ὅτι πλέον ὁ ἄνθρωπος δὲν κατάγεται ἐκ τοῦ πιθήκου καθὼς ὑπέθεσαν ὁ Ἀγγλος Δαρβίνος καὶ ἐπίστευσαν οἱ ὁπαδοὶ καὶ ὀτρῆροί· θαυμασταὶ του, ἀλλὰ τοῦναντίον ὁ πιθήκος κατάγεται ἐκ τοῦ ἀνθρώπου (Sic!!!). Ἡμεῖς τὰ τέκνα τῆς Σοφίας ἱστάμενοι ὑπὸ τὸν ἀέιφωτον, ἀειφανῆ, ἀειλαμπῆ καὶ τηλαυγῇ φάρον τοῦ ἀλάνθαστου λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἀληθοῦς ἐπιστήμης—καὶ ὄχι τῆς ψευδωνύμου γνώσεως καὶ ψευδεπιστήμης—πρὸς ταῦτα δὲν ἔχομεν νὰ εἰπώμεν οὐδὲν ἄφοῦ ταῦτα ἀνατρέψαντα ἄρδην τὴν πρώτην γελοίαν καὶ μωρὰν θεωρίαν περιέπεσαν εἰς τὸ ἀντίθετον σημεῖον τῆς γελοιότητος. Ἀλλὰ μόνον σκώπτοντες αὐτοὺς καὶ

οικταίροντες ὡς αἰέποτε πλανωμένους τῷ νῷ καὶ τῇ καρδίᾳ, ὡς αἶπον ἀντιφατικούς, ἀντιμαχομένους, αὐταναιρέτους καὶ ἀλληλαιναιρέτους θὰ ρίψωμεν κατ' αὐτῶν καὶ κατὰ τῆς ψευδेषιστήμης των τὴν πλάκα τοῦ ἀναθέματος, ἡ ἀναμνησκόμενοι τοὺς λόγους τοῦ ἐξόχου Ἀποστόλου τῶν Ἑθνῶν καὶ Θεοκλήτου Ἀποστόλου Παύλου ὅτι ἀκαθῶς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν (καὶ λέγειν καὶ γράφειν) τὰ μὴ κατ' ἑκόντα, καὶ ὅτι: «φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν». Ναί!

Κοζάνη 13 Αὐγούστου 1931

Δ=ωρ ΞΕΝ. Ι. ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΥΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Πάντοτε εἰς κρίσιμους καιροὺς, ἀναζωογονοῦνται καὶ οἱ ἀγῶνες, ἀγῶνες κατὰ περιόδους ἀναλαμβανόμενοι πρὸς ἐπίλυσιν τῶν αἰώνιων προβλημάτων τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, τὰ ὅποια κατὰ τὸ πνεῦμα τῶν ἐποχῶν παρουσιάζονται καὶ προσλαμβάνουσιν ἐκάστοτε ἰδίαν χαρακτηριστικὴν μορφήν.

Εἰς τὸν αἰῶνα μας, αἰῶνα παρατηρήσεων καὶ πειραματισμῶν, ἐνεφανίσθησαν οἱ ὕλισται, οἱ ὅποιοι στηριζόμενοι εἰς ἐπιστημονικὰ δεδομένα παρουσιάζονται συνάγοντες τὰ συμπεράσματα των ἐκ τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν. Οἱ πειραματισμοὶ ὅμως καὶ αἱ παρατηρήσεις ἀπέδειξαν ὅτι ὑπάρχουν ἀνώτεραι δυνάμεις, ὑπερφυσικαὶ καλούμεναι, αἱ ὅποια εἶναι ἄγνωστοι καὶ ἀκατανόητοι εἰς τὰς λεγομένας θετικὰς ἐπιστήμας. Δὲν ἔπεται ὅμως ἔξ' αὐτοῦ ὅτι πρέπει νὰ καταφρονηθῇ γενικῶς ἡ ἐπιστήμη ὡς μηδὲν ἀποδίδουσα ἐν σχέσει μὲ τὰ ὑπερφυσικὰ φαινόμενα. Ἡ ἀλήθεια οὐδὲν ἔχει νὰ ἀπωλέσῃ ἀπὸ τὸ μεγαλεῖόν της, ἐὰν συγκατανεύσῃ ν' ἀντιπροβληθῇ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ στίβου μὲ τὴν πειραματικὴν ἐπιστήμην. Αἱ πλάναι, τὰς ὑποίας θὰ διαλύσῃ καὶ οἱ ἀγῶνες τοὺς ὁποίους θὰ διεξαγάγῃ, θὰ χησιμεύσουν πρὸς ἐντελεστέραν [διευκρύνουσιν τῶν ζητημάτων ἅτινα ἀπασχολοῦν τοὺς ἀπίστους καὶ εἰς προπαρασκευὴν μιᾶς νέας πληρεστερας.

Ἡ πειραματικὴ ἐπιστήμη σήμερον δὲν εἶναι ποσῶς ὕλιστική, ὥστε δύναται νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴν πλάνην, συνεπῶς ἡ καθαρὰ θρησκεία δὲν πρέπει νὰ φοβεῖται αὐτὴν καὶ νὰ τὴν ἀποκορύψῃ. Δύο ἀλήθειαι δὲν εἶναι δυνατόν ποτὲ ν' ἀντιτίθενται πρὸς ἀλλήλας. Ἡ ὑπαρξὶς τοῦ Θεοῦ δὲν τίθεται σήμερον ὑπὸ τῆς ὑγιοῦς ἐπιστήμης ὑπὸ ἀμφισβήτησιν οὔτε καταπολεμεῖται ὑπ' αὐτῆς. Τοῦναντίον οἱ ἐπιστήμονες σήμερον ἔχουν βαθεῖαν πεποιθήσιν ὅτι τὸ σύνολον τῶν βεβαιουμένων γνώσεών των περὶ τῆς διατάξεως τοῦ σύμπαντος, περὶ τῆς ζωῆς καὶ περὶ τῆς διανοίας, ἀποτελοῦν τὸ μόνον λυσιτελὲς μέσον, τὴν μόνην μέθοδον διαλευκάνσεως τοῦ προβλήματος ἐὰν ἡ ὕλη μόνη κυβερνᾷ τὸ σύμπαν ἢ ὑπάρχει ἐν τῇ φύσει ὁργανωτικῶς νοῦς, σχέδιον καὶ σκοπός

των ὄντων.

Αἱ ὕλιστικά θεωρία, αἱ ὁποῖαι ἐσχάτως διευτυπώθησαν, ἐκυριόρχησαν δυστυχῶς εἰς πολλοὺς ἐπιστήμονας καὶ αἱ σχετικοὶ ἐκδόσεις μελετηθεῖσαι ὑπὸ ἀμαθῶν τινῶν καὶ μὴ ἀπολαμβάνόντων ψυχικῆς ὑγείας, νέων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνθρώπων, ἐπέδρασαν ὥστε νὰ ἐκλονίσουν τελείως τὰς θεωρητικὰς αὐτῶν πεποιθήσεις καὶ νὰ τοὺς κάνουν ὁπαδοὺς τῆς ὕλης. Εἶναι δὲ λυπηρὸν ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἐσταμάτησαν ἔως ἐκεῖ καὶ δὲν παρηκολούθησαν τὴν περαιτέρω ἐξέλιξιν τῆς ἐπιστήμης καὶ ἀρκετοὶ ἐξ αὐτῶν σήμερον ἀγνοοῦν τὰ καταπληκτικὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐρεύνης καὶ τοῦ πειραματισμοῦ. Σήμερον δὲ ὁπότε εἶναι γεγονὸς πλέον ἡ ἐπιστημονικὴ ἀναίρεσις τοῦ συγχρόνου ὕλισμοῦ, μόνον ὡς μωρὸς δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ἐκείνος ὁ ὁποῖος ἐμμένει εἰς τὰς ταπεινὰς αὐτὰς θεωρίας καὶ δὲν πείθεται εἰς τὰς τελευταίας ἐπιστημονικὰς ἐρεῦνας περὶ ψυχῆς καὶ περὶ ὑπάρξεως μιᾶς ἀνωτάτης δυνάμεως, ἥτις διέλει τὴν ὕλην. Διαπιστοῦται δηλαδὴ σήμερον κατόπιν φυσιολογικῆς μελέτης τῶν ὄντων, ὅτι ἡ ὀργανικὴ ζωὴ δὲν εἶναι τυχαῖον ἀποτέλεσμα τῶν συνιστῶντων τὴν ὕλην μορίων, ἀλλ' ἰδίᾳ τις δύναμις διευθύνουσα τὰ ἄτομα.

Ἀποδεικνύεται δὲ διὰ τῆς διερευνήσεως τῶν μεταξὺ ἐγκεφάλου καὶ διανοίας σχέσεων, ὅτι εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐνυπάρχει καὶ ἄλλο τι ἐκτὸς τῆς ὕλης καὶ ὅτι αἱ νοητικαὶ λειτουργίαι διακρίνονται σαφῶς τῶν ἐν τῷ μυελῷ χημικῶν συγγενειῶν. Προκύπτει δὲ ἐκ τούτου ἡ προσωπικότης τῆς ψυχῆς, ἥτις καθορίζει καὶ τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῆς. Ἐπὶ πλέον καταδεικνύεται διὰ τῆς μελέτης ταύτης ἡ ὑπαρξίς σχεδίου ἐν τῇ φύσει, σκοποῦ καὶ συστήματος ἐμφερῶν συνδυασμῶν, πρὸ τῶν ὁποίων ὁ ἀπροκατάληπτος παρατηρητὴς δὲν δύναται, ὕγιως ἀντιλαμβάνομενος τοὺς τελικοὺς σκοποὺς, παρὰ νὰ θαυμάσῃ τὴν δύναμιν, τὴν σοφίαν καὶ τὴν πρόνοιαν τοῦ Νοῦς, ὅστις τέλεια διέταξε τὰ τοῦ σύμπαντος.

Τέλος δὲ σήμερον πᾶσαι αἱ ἀπὸ διαφόρων μερῶν ἐρευναι, μᾶς ἐπιτρέπουν ἀφ' ἑνὸς μὲν ν' ἀτενίζωμεν τὸ μυστηριώδες μεγαλεῖον τοῦ ὑπερτάτου ὄντος, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ κρίνωμεν τὴν ἀδιαμφισβήτητον τύφλωσιν καὶ ἀφροσύνην ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι κλείουν τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ νὰ πείσουν ἑαυτοὺς ὅτι δὲν ὑπάρχει Θεὸς, τοὺς δὲ ἐπιστήμονας τοὺς ξηρότατα ἀρνούμενους τὸν Θεόν, νὰ χαρακτηρίσωμεν ἐπεικῶς ὡς ἀφελεῖς.

Ἐφ' ὅσον λοιπὸν καὶ ἐπιστημονικῶς ἀποδεικνύεται ὅτι ἐκτὸς τοῦ ἐγκεφάλου ὑπάρχει καὶ κάποιο δυνάμικόν μόριον, ξένον πρὸς τοὺς γενικοὺς νόμους τῆς ὕλης, ἀναλώσιμον, σταθερὸν ὑπὲρ πάντα, πεποικισμένον μὲ ἀκραιότητα, ἀπρόσβλητον καὶ ὅτι αὐτὸ τὸ μόριον εἶναι τὸ κέντρον τῆς σκέψεώς μας, ὅτι αὐτὸ συνιστᾷ τὴν ταυτότητα τῆς προσωπικότητός μας καὶ δὲν στηρίζεται πλέον ἐπιστημονικῶς ἢ ἄρνησις τοῦ μεγάλου τούτου γεγονότος τῆς προσωπικῆς ὑποστάσεως τῆς ψυχῆς μας, διατὶ νὰ ἐμμένωμεν ἀκόμη εἰς τοὺς νόμους τῆς ὕλης καὶ νὰ περιοριζώμεθα εἰς τὰ ὕλικά φαινόμενα καὶ νὰ μὴ ἀποβλέπω-

μεν εἰς τὸν ἀνώτερον αὐτὸν τύπον τοῦ ἀνθρώπου, ἀνατείνοντες τὸν νοῦν μας εἰς τὰ γύρω μας μυστήρια:

Ποία εἶναι ὁμῶς ἡ ὁδὸς ἐκείνη, ἡ ὁποία θὰ μᾶς ὁδηγήσῃ εἰς μίαν τοιαύτην γνώσιν τῆς ζωῆς;

Τὶ πρέπει λοιπὸν νὰ ἐκλέξωμεν μεταξὺ ὕλισμοῦ, ἐπιστήμης καὶ θρησκείας;

Ὁ ὕλισμός μᾶς ὁδηγεῖ εἰς μίαν ἄβυσσον. Ἡ πειραματικὴ ἐπιστήμη τῆς ἐρεῦνης μᾶς ἀφήνει εἰς μίαν ἐρημον ἀτελεύτητον, ἐνῶ ἡ ἀληθὴς Θρησκεία φέρει ἡμᾶς εἰς λιμένα ἀσφαλῆ καὶ μᾶς ἀπαλλάσσει ἀπὸ τὸν κίνδυνον τῶν κοινωνικῶν ναυαγίων τῆς ζωῆς.

Εἶναι καιρὸς πλέον ν' ἀφήσωμεν κατὰ μέρος τοὺς ἀσχολουμένους μὲ τὰς φυσικὰς καὶ χημικὰς ἐπιστήμας, οἱ ὅποιοι οὐδὲν ἄλλο κατέχουν εἰ μὴ τὸ ἐκ τῆς μέχρι τοῦδε ἐμπειρίας των προσφερόμενον εἰς τὴν ἐπιστήμην ὕλικόν καὶ οἱ ὅποιοι διακηρύσσουσιν ὅτι οὐδέποτε εἰς τὰ ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις παρασκευάσματα τῶν ἐπιφαίνεται ὁ Θεὸς, οὐδὲ ὅτι προκύπτει ἀπὸ αὐτὰ ἡ ὑπαρξίς του καὶ ν' ἀποβλέψωμεν εἰς ἐκείνους ποὺ ὠμίλησαν μὲ τὴν μεγαλυτέραν εὐγλωτίαν περὶ τῶν σπουδαιότερων προβλημάτων τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι οὗτοι καίτοι, ἐν τῇ φύσει φαινομενικῶς ἀποτελοῦντες ἐλάχιστα δημιουργήματα, ἐν τούτοις ἐγένοντο δέκται τῆς ἀληθείας, ὥσάν αὕτη νὰ εὕρισκετο κυμαινομένη ἐν τῇ μυστηριώδει φύσει. Ὡς πιστεύσωμεν εἰς τὸν Αἰώνιον Λόγον τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸν ὅποιον μόνον οἱ μωροὶ δύνανται ν' ἀρνηθῶσιν ὡς ἐκ τοῦ Πατρὸς, τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, ἐκπορευόμενον. Πρὸς τί ν' ἀναμένωμεν ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην ἐπιστήμην ἐνδείξεις καὶ ἀποδείξεις περὶ ὑπάρξεως Θεοῦ, ἐφ' ὅσον ἀπλῶς μόνον ἂν παρατηρήσωμεν τὰς ἐν τῇ φύσει ἐναρμονίους σχέσεις, αἱ ὁποῖαι ἐν τῇ συνόλῳ των, ἀπαρτίζουσιν τὴν ὁρατὴν τοῦ κόσμου καλονὴν καὶ τὴν τῶν πραγμάτων αἰσθητικὴν, εὕρισκομεν τὴν μεγαλ. εἰωδωτέραν ἐκδήλωσιν τοῦ Ὑπερτάτου Νοῦ.

Εἰς τὴν ἐποχὴν μας ἐξέλειπαν σχεδὸν αἱ καρδίαι ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι ἅλλοτε ἐπάλλοντο ἀπὸ ἄδολον ἀγάπην πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ ἐπληρώθησαν οἱ ἄνθρωποι ἐγωῖσμοῦ καὶ φιλοδοξίας μόνον πρὸς ἰδιοτέλειαν. Ὡς ἐκ τούτου δὲ σήμερον παρατηρεῖται τὸ φαινόμενον τῆς εὐκόλου ἀποσπάσεως τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τῶν ἀγνῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων τῶν προπατόρων ἡμῶν κοί τῆς προσκολήσεως αὐτῶν εἰς ἀθεϊστικὰς, ὕλιστικὰς καὶ μωρὰς ἰδέας. Μετὰ λύπης δὲ διαπιστοῦται σήμερον τὸ λυπηρὸν γεγονός, ὅτι ἡ κολοσσιαία καὶ ἄνευ προηγουμένου πρόδοις τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν καὶ ἡ ὅλη νὺν αὖξουσα ἐξουσία τῆς φύσεως παρὰ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφ' ἑνὸς ἐξύψωσε τόσον τὸ πνεῦμα του, κατέρριψε ἀφ' ἐτέρου καὶ ἐταπείνωσε τόσον τὴν καρδίαν του.

Εἶναι ἐκτάκτως δυσάρεστον ἐκείνο, τὸ ὅποιον ἀντιλαμβάνεται τις, ὅτι καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου ἐξυψοῦται καὶ ἡ γνώσις πληθύνεται, τὸ αἶσθημα σβέννυται καὶ ὁ ἐσωτερικὸς ψυχικὸς μας κόσμος περιστέλλεται διαρκῶς ὑπὸ τῇ πίεσιν ὕλικῶν συμφερόντων καὶ αἰσθησιακῶν ἐπιθυμιῶν

καὶ ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν ψυχράίνεται (ὅπως ἀκριβῶς μᾶς ἀναφέρεται ἐν τῇ ἀγίᾳ Γραφῇ (Προφ. Δανιήλ, κεφ. ιβ' 4.)

Ἡ αἰτία τῆς τοιαύτης κοινωνικῆς μας καταπτώσεως δέον ν' ἀποδοθῇ εἰς τὸ γεγονός ἀκριβῶς ὅτι μᾶς ἔλειψεν ἡ πίστις. Ἡ πίστις ἐκοίνη, ἡ ὁποία ἐβασίλευεν ἄλλοτε εἰς τὰς χριστιανικὰς ψυχὰς καὶ ἡ ὁποία ἦτο ὁ κύριος παράγων τῆς ὑγιοῦς κοινωνικῆς καταστάσεως εἰς τὰς χριστιανικὰς κοινότητας.

Ποῦ θ' ἀνεύρωμεν ὅμως σήμερον τὴν πίστιν αὐτὴν καὶ πῶς θὰ τὴν ἀνακτιήσωμεν, καθ' ἣν ἐποχὴν βασανιζόμεθα ἀπὸ τὴν θλίψιν τῆς καρδίας μας διὰ τὴν ἐν γένει κοσμικὴν κατάστασιν καὶ δεσμευόμεθα μὲ τὰς ἀλύσεις τοῦ ἀθλήου αὐτοῦ κοινωνικοῦ καθεστώτος ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου. ζῶμεν;

Ἄς δοξάσωμεν ὅμως τὸν Κύριον ἡμῶν καὶ Οὐράνιον Πατέρα, "Ὅστις ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς τὸ δικαίωμα, ἐὰν τις εἶναι ἐλλειπῆς σοφίας, νὰ αἰτῇ παρὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ δίδοντος τοῖς πᾶσιν, (ὅπως μᾶς ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Ἀποστόλου Ἰακώβου κεφ. α' 5) καὶ ἅς σπεύσωμεν ν' ἀνατεινώμεν ἀπλῶς τὸν νοῦν μας πρὸς τὴν ὑπερτάτην αὐτὴν Δύναμιν, ἥτις μᾶς ἐξορραίζει καὶ νὰ αἰτήσωμεν παρ' Αὐτῆς ἐνίσχυσιν διὰ νὰ ἀπαλλαγῶμεν ἀπὸ τὸ βαρὺ φορτίον τῆς ἀθλίας ὄντως σημερινῆς καταστάσεως. Πῶς θὰ ἐπέλθῃ τὸ ἀποτελεσμα, αὐτὸ εἶναι ἀνώτερον τῆς δυνάμεως τῆς σκέψεώς μας. Θὰ ἴδωμεν ὅμως καὶ τότε θὰ ἀποκτήσωμεν πλήρη πίστιν πρὸς τὴν ἀνωτέραν αὐτὴν Δύναμιν, ἥτις τὸ πᾶν δύναται νὰ πράξῃ δι' ἡμᾶς (βλέπε κατὰ Ματθ. κεφ. ζ' 7—10 καὶ κατὰ Ἰωάνν. κεφ. ιδ' 13 καὶ ιε' 7).

Τί μᾶς ὠφελεῖ ἡ ἀμφιβολία; Διατί νὰ μὴ τὴν ἀποβάλλωμεν καὶ διατί νὰ μὴ σπεύσωμεν νὰ συμμορφωθῶμεν μὲ τὰ θεῖα λόγια τοῦ γλυκέος Ἰησοῦ;

Ἰπάρχει ἄλλη ἀνθρωπίνη διδασκαλία ἀνωτέρα τοῦ Εὐαγγελίου; Ὁχι! Τότε λοιπὸν διατί νὰ τὴν ἀγνοοῦμεν καὶ διατί νὰ μὴ προσπαθοῦμεν νὰ τὴν κατανοήσωμεν πληρέστερον καὶ νὰ ἐφαρμόσωμεν τὰ ὑψηλὰ αὐτὰ διδάγματα, καὶ διατί νὰ καταφεύγωμεν εἰς ἄλλας ἀνθρωπίνους διδασκαλίας, αἱ ὁποῖαι εἰς οὐδὲν ἄλλο μᾶς ὀδηγοῦν, εἰ μὴ εἰς μίαν ἀπόγνωσιν καὶ ἀντίληψιν τῆς ματαιότητος τοῦ ὑλικοῦ κόσμου; Ὁ ἀνθρώπος ὅμως δὲν ἐπλάσθη διὰ νὰ μεταχειρισθῇ ἀπλῶς τὸν κόσμον τοῦτον καὶ δοκιμάσῃ τὴν ματαιότητά του, ἀλλὰ προωρίσθη διὰ κάποιον ὑψηλότερον σκοπὸν, διὰ κάποιαν ὑπερτέραν ζωὴν, τὴν ὁποίαν μόνον ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι μελετοῦ καὶ κατανοοῦν τοὺς λόγους τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ, δύνανται νὰ ἐννοήσουν καὶ αὐτοὶ σπεύδουν νὰ τὴν ἀπολαύσουν.

"Ὅσοι ἐγεύθησαν τῶν καρπῶν τῆς λαμπρᾶς αὐτῆς ζωῆς, διαβεβαίουσιν τοὺς ἀπίστους, ὅτι ματαίως ταλαιπωροῦνται γινόμενοι ἔρμαιον τῆς ἰσχυροῦς μωρᾶς ἀνθρωπίνης διδασκαλίας καὶ θεωρίας περὶ τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἐν μέσῳ μιᾶς πολυκυμάντου θαλάσσης ἀλληλοσυγκρουομένων ἀνθρωπίνων ἰδεῶν καὶ ὅτι οὐδέποτε θὰ δυνηθοῦν νὰ φθάσουν εἰς ἀσφαλὴ λιμένα ἐὰν δὲν κάμουν χρῆσιν τῆς ἀπαραιτήτου πυξίδος, τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ, ἄνευ τῆς ὁποίας τὸ ναυάγιόν των εἶναι καταφανές.

Ἡ Θρησκεία τῶν πατέρων μας, ὅσον καὶ ἂν ἐκλονίσθη ἐκ τῆς πνοῆς φοβερῶν πολέμων καὶ ἐπαναστάσεων, διὰ τῶν ὁποίων καταρρίφθησαν χαμαὶ αἱ παλαιοὶ μας πίστεις, δὲν ἐξέπνευσεν. Ἡ περίοδος κρίσεως, τὴν ὁποίαν διανύομεν εἶναι ἡ μεγαλυτέρα ἐξ ἐκείνων αἱ ὅπαιαι πάντοτε προηγούνται μιᾶς ἀναγεννήσεως, συνεπῶς εὐρισκόμεθα εἰς τὰς παραμονὰς τῆς μεγαλυτέρας παγκοσμίου ἀναγεννήσεως. Ἀς μὴ πτοούμεθα ἀπὸ τὴν ἀδιαφορίαν, τὴν ὁποίαν δεικνύουν οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες τῶν διαφόρων κρατῶν καὶ οἱ ταγοὶ τῶν διαφόρων Ἐκκλησιῶν. Ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι συντελοῦν καὶ μέλλουν νὰ συντελέσουν εἰς τὴν πραγματικὴν ἀναγέννησιν μας δὲν εἶναι τεταγμένοι ὑπὸ ἀνθρώπων, οὐδὲ ὀδηγοῦνται ἀπὸ ἀνθρωπίνους διατάξεις. Ἡ ἀναγέννησις μας θὰ προέλθῃ ἀπ' εὐθείας ἐκ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ, ἐκ τῆς Δυνάμεως ἐκείνης ἡ ὁποία μᾶς ἐξουσιάζει καὶ ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὀδηγοῦνται καὶ τάσσονται οἱ ποιμαίνοντες τὸν λαὸν ἐκεῖνον. ὁ ὅποιος θ' ἀποτελέσῃ τὸν ἀνώτερον τύπον τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸν ὅποιον βαίνομεν καὶ διὰ τὸν ὅποιον προωρίσθημεν.

Ἡ Θεία εὐδοκία ἄς ἀνατείλῃ καὶ δι' ἡμᾶς ἐξ ὕψους, ἵνα γ' ὑθώμεν καὶ ἡμεῖς τῆς πραγματικῆς, αἰωνίου καὶ ἀφθάρτου ζωῆς.

Ἀθήναι Ἰούλιος 1931

Α. Γ. Κ.

ΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

ΕΡΕΥΝΑ ΔΙΑΦΩΤΙΣΤΙΚΗ

Εἶχα ζωηρὰν συζήτησιν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν στὸ σπίτι μου μὲ κάποιον Χημικόν.

— Δέν εἶναι δυνατόν, μοῦ ἔλεγε, στή σημερινή ἐποχὴ μας ἓνας ἄνθρωπος λιγάκι λογικός, πολλῶν δὲ μᾶλλον ἓνας ἐπιστήμων, νὰ πιστεύῃ εἰς ὑπερφυσικὸν Κόσμον, ἐξω ἀπὸ τὸ Σύμπαν τῶν πέντε αἰσθήσεών μας.

— Τὴν αὐτὴν ἰδέαν εἶχα καὶ ἐγὼ πρὸ εἴκοσι ἐτῶν, τοῦ ἀπήντησα, ὅταν ἐσπούδαζα Μαθηματικὰ στὸ Πανεπιστήμιον. Θὰ σοῦ φανῇ ὅμως πολὺ παράξενον ὅταν σοῦ εἰπῶ ὅτι ἐκτοτε, κατόπιν βαθείας ἐρεύνης, κατέληξα εἰς θριαμβευτικὸν συμπέρασμα τελείως ἀντίθετον μὲ τὸ δικό σου καὶ μὲ τὸ δικό μου ποῦ εἶχα στήν ἀρχή.

— Ποῦ περίεργον μοῦ φαίνεται, εἶπεν ὁ χημικός.

— Τὸ καταλαβαίνω, ἀπήντησα· μάλιστα ἐξηγῶ καὶ τὴν αἰτίαν ποῦ σὲ κάνει νὰ παραξενεύεσαι.

— Πῶς τὴν ἐξηγεῖς;

— Διότι τροφοδοτεῖσαι, εἶπα, μὲ ἰδέας τῆς παλῆς ἐπιστημονικῆς μέθης πρὸ **Πεντηκονταετίας**· τὸ αὐτὸ πάθημα εἶχα πάθει καὶ ἐγὼ.

— Λέγε λοιπὸν! τί συμβαίνει; μοῦ εἶπεν ὁ φίλος χημικός.

— Ἐγὼ, κατόπιν βαθείας ἐρεύνης, ἀπήντησα, ἔχω μορφώσει τὴν δεδαιόνητα ὅτι ἡ διατυμπανιζομένη ἀπιστία τῆς Ἐπιστήμης εἶναι ἀπλούστατα ἀπιστία μερικῶν **ἐπιστημόνων**

καὶ ὅτι καμμία ἐκ τῶν ἀνακαλυπτομένων ἀληθειῶν περὶ τοῦ Σύμπαντος δὲν ὀδηγεῖ εἰς τὴν ἄρνησιν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἐπικοινωνίας Του μετὸν ἄνθρωπον. Ἀσχετῶς ὅμως πρὸς τὴν ἰδίαν μου αὐτὴν γνώμην, δὲν μοῦ λές σὲ παρακαλῶ ἔχεις λάβει γνώσιν μιᾶς γνωματεύσεως ἐβδόμηντα πέντε **συγχρόνων μας** Γάλλων ἀκαδημαϊκῶν τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν ἡ ὁποία προεκλήθη ἐσχάτως ἀπὸ μίαν δημοσιογραφικὴν ἔρευναν τοῦ Figaro;

— Δυστυχῶς δὲν ξαίρω τίποτε ἀπ' αὐτά!..

— Τὸ ἐκατάλαβα! Ἔχεις καθυστέρησιν ἡμίσεως αἰῶνος! . . . Γιὰ τὴν κατάστασιν τοῦ πνεύματός σου λοιπὸν εἶναι ἀπαρατήτος ἡ γνώσις τῶν γνωματεύσεων αὐτῶν, δεδομένου μάλιστα ὅτι εἶναι γνώμη διατυπωθεῖσαι ὕστερα ἀπὸ τὰς μεγάλας καινοτομίας τῆς θεωρίας τῆς Σχετικότητος, ἐπομένως ὡς συγχρονισμένοι, **τῶν ἡμερῶν μας**, θὰ σοῦ γείνουν ἕνας φωτεινότερος ὁδηγός. Θὰ σοῦ διαβάσω τώρα ἐλάχιστα ἀποσπάσματα ἀπὸ τὴν πολύκροτη αὐτὴν ἔρευνα γιὰ νὰ κηρυχθῇ τελείως τὸ ὀχύρωμα τῆς πλάνης σου καὶ νὰ ἀνοίξῃ διάπλατα ὁ δρόμος γιὰ τὸν ὑπερφυσικὸν Κόσμον. Ἀκουσε λοιπὸν μετ' προσοχῆν:

ΓΝΩΜΑΤΕΥΣΕΙΣ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ

1.— Ὁ κ. H. Andoyer, μαθηματικὸς καὶ ἀστρονόμος, ἀκαδημαϊκός: «Οὐδέποτε θὰ μπορῶς νὰ καταλάβω ἀντίθεσιν μεταξὺ θρησκευτικοῦ συναισθήματος καὶ Ἐπιστήμης. Μᾶλλον πιστεύω ὅτι τὸ ἐπιστημονικὸν πνεῦμα ἔχει ὡς ἐπακόλουθον τὸ πνεῦμα τὸ θρησκευτικόν».

2.— Ὁ κ. G. André, χημικός, καθηγητὴς εἰς τὸ Ἑθνικὸν Γεωπονικὸν Ἰνστιτούτον, ἀκαδημαϊκός: «Συνηθίσταται οἱ καταδικάζοντες τὴν Θρησκείαν κινεῖσθαι ἀπὸ πνεῦμα ὑπεριφανείας ὡς εἰάν ἡ ἀνθρωπίνη γνώσις ἦτο ἱκανὴ νὰ δώσῃ λύσιν εἰς ὅλα τὰ αἰνίγματα τῆς ζωῆς! . . . ὁ ὕλισμός ἐστὶν κατασκευάσμα ἀμαθείας καὶ ἀλαζονείας».

3.— Ὁ κ. Ch. Barrois, διάσημος γεωλόγος, καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Αἰλλης, ἀκαδημαϊκός: «Ἡ προσπάθεια τῆς Γεωλογίας ἐπιτρέπει εἰς αὐτὴν νὰ ἐπαναλάβῃ: Πάντα μετὰ κανόνα καὶ στάθμην ἐποίησεν ὁ Θεός».

4.— Ὁ κ. P. Bazy, ἐπίτιμος χειρουργὸς τῶν Νοσοκομείων, μέλος τῆς Ἱατρικῆς Ἀκαδημίας: «Ὅσο περισσότερον προοδεύει ἡ Ἐπιστήμη τόσο τελειότερον γνωρίζομεν τὸ Σύμπαν καὶ ἰδιαίτερώς τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἀγόμεθα νὰ ἀναγνωρίσωμεν παντοδύναμον καὶ πάνσοφον χεῖρα, τὸν Θεόν, ὕψιστον ἀντικείμενον τῆς Θρησκείας».

5.— Ὁ κ. C. Bertrand, χημικός καὶ βιολόγος, καθηγητὴς εἰς τὴν Σορβόννην, ἀκαδημαϊκός: «Ἡ βιογραφία διασήμων ἐπιστημόνων ὅποιοι οἱ Newton, Cassini, Herschell, Faraday, Biot κλπ. δεῖξαι ὅτι ἡ ἐπιστήμη των συνεδέθη μετὰ θρησκευτικὰ συναισθήματα ἀνμφισβήτητα».

6.— Ὁ ἀκαδημαϊκὸς κ. Bigourdan, ἀστρονόμος τοῦ ἀστεροσκοπείου τῶν Παρισίων: «Ἡ ἐπιστήμη ἐν τῇ πορείᾳ αὐτῆς ἀφίνει ἐξω τῆς σφαίρας τῆς τὴν εὐρεῖαν περιοχὴν τοῦ συναισθήματος καὶ τῆς θελήσεως ἡ ὁποία ἀνήκει εἰς τὴν Θρησκείαν».

7.— Ὁ κ. A. Blondel, μέγας φυσικὸς τοῦ ἡλεκτρισμοῦ, ἀκαδημαϊκός: «Πότος σήμερον πιστεύει τὸν «Ἐπιστημονισμόν» ὡς φιλοσοφικὴν διδασκαλίαν; Κατὰ τὴν τελευταίαν εἰσοδικέντασιν ἡ νεωτέρα Φυσικὴ κατέστρεψε τὰ θεμέλια τῆς Ἐπιστήμης ἀπὸ τὰς κατακτήσεις τῆς ὁπείας εἶχον μεθυσθῇ οἱ προκατόχοί μας. Πολλοὶ ὀλίγοι ἐπιστήμονες σήμερα

κρατοῦν ἀκόμη τὰς παλαιὰς ἐκείνας πλάνας... Πολλῷ μᾶλλον, πιστεύω ὅτι αἱ ἐπιστημονικαὶ ἰδέαι μᾶς κάνουν νὰ ἀναγνωρίσωμεν τὴν χρησιμότητα καὶ μάλιστα τὴν ἀνάγκην τῆς θρησκευτικῆς διαπαιδευτικῆς διὰ τὴν πλήρη ἀνάπτυξιν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς».

8.—Ο κ. R. Bourgeois, καθηγητὴς Ἀστρονομίας καὶ Γεωδαισίας, ἀκαδημαϊκός: «Οὐδεμίαν ἀντίθεσιν παριστάζεται εἰς τὸ ἐπιστημονικὸν πνεῦμα ἀπέναντι τῶν πεφωτισμένων θρησκευτικῶν πεποιθήσεων. Τρῶνάντιον μάλιστα ἢ βαθεῖα μελέτη τῶν ἐπιστημῶν ἐνισχύει τὰς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις διότι φανερώνει φωτεινότερον τὸ ἔργον τοῦ Δημιουργοῦ».

9.—Ο κ. M. Boussinesq, διάσημος μαθηματικὸς καὶ φυσικὸς, ἀκαδημαϊκός: «Ἐξω τοῦ Χριστιανισμοῦ δὲν ὑπάρχει παρὰ πυκνὸν σκότος ἐφ' ὅλων τῶν σπουδαίων ζητημάτων καὶ κυρίως ἐπὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ζωῆς... Ὁ κόσμος μας φαίνεται ἓνα φοβερὸ αἰνίγμα μέσα στὸν πόλεμον τῶν ἐγωισμῶν, ἓνα ἐξελυρὸ θέαμα ἑκατοντάκις χειρότερον τοῦ μηδεὸς».

10.—Ο κ. E. Bouvier, ζωολόγος καὶ ἐντομολόγος, καθηγητὴς εἰς τὸ Ἑθνικὸν Μουσεῖον τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας, ἀκαδημαϊκός: «Ἡ πεῖρα δείχνει ὅτι εἰς ὅλας τὰς ἐπιστὰς ὑπῆρξαν στερεοὶ χριστιανοὶ μεταξὺ τῶν ἐπιφανέστερων ἐπιστημόνων. Ἐγὼ πιστεύω ὅτι ἡ θρησκευτικὴ ἰδέα εἶναι ἱκανὴ νὰ συντελέσῃ μᾶλλον εἰς τὴν πρόοδον τῆς Ἐπιστήμης διότι μᾶς κινεῖ πρὸς τὴν πηγὴν καὶ εἰς αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν στόχον τείνει ἀκαταπαύστως ἡ Ἐπιστήμη».

11.—Ο ἀκαδημαϊκὸς κ. Desgrez, χημικὸς καὶ βιολόγος: «Διὰ τὸ οἱ ἐπιστήμονες θὰ ἤρνοῦντο νὰ πιστεύσουν διδασκαλίαις αἱ ὁποῖαι ἔχουν φέρεῖ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τὸ ἀσφαλότερον στοιχεῖον τῆς εὐτυχίας».

12.—Ο κ. E. Fichot μηχανικὸς, γενικὸς ὑδρογράφος τοῦ ναυτικοῦ, ἀκαδημαϊκός: «Τὸ λογικὸν καὶ ἡ πίστις ἔχουν τὰς σφαίρας των αἱ ὁποῖαι διαπερῶσιν ἀλλήλας χωρὶς νὰ ταυτίζωνται. Ὁ ἐπιστήμων ὅστις προσπαθεῖ εἰλικρινῶς νὰ ἀνέλθῃ τὴν ἀλυσιν τῶν αἰτίων, σταματᾷ ὅταν ἡ ἄγνοια αὐτοῦ τὸν εἰδοποιήσῃ ὅτι εἰσέρχεται ἤδη εἰς τὴν γαλήνιον σφαῖραν ἐνθα ἡ ἄγνωστέρη μορφή τῆς ἀνθρωπίνης σχέσεως διὰ πᾶσαν εὐαίσθητον ψυχὴν εἶναι ἡ προσευχή».

13.—Ο κ. Haton de la Coupilliere, διάσημος μαθηματικὸς καὶ φυσικὸς, ἀκαδημαϊκός: «Ὑστερα ἀπὸ μακρὰς καὶ μεθοδικὰς σκέσεις ἐφθάσα εἰς τὴν ἀκλόνητον βεβαιότητα ὅτι ὑπάρχει τελεία ἁρμονία μεσαζὺ τῶν δύο τούτων φώτων τῆς ἀνθρωπίνης σχέσεως, δηλαδὴ τῆς Ἐπιστήμης καὶ τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος».

14.—Ο κ. P. Janet, φυσικὸς, διευθυντὴς τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς τοῦ Ἡλεκτρισμοῦ, ἀκαδημαϊκός: «Ὑπάρχουν δύο εἴδη πεποιθήσεων: αἱ πεποιθήσεις ἐκ τοῦ συναισθήματος καὶ αἱ πεποιθήσεις ἐκ τοῦ λογικοῦ... ὅσα κατεδίδαξε κανεὶς εἰς ἀτρομίαν τὰ εὐγενέστερα μέρη τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς ὅταν θὰ ἤθελε νὰ τὰ ἀποπνίξῃ μὲ τὰ ἀποζηρванτικό φύσημα τοῦ καθαροῦ λόγου».

15.—Ο κ. de Launay, μέγας ἐπιστήμων καὶ ἀξιόλογος συγγραφεὺς, γεωλόγος καὶ καθηγητὴς εἰς τὴν ἀνωτέραν Ἑθνικὴν Σχολὴν τῶν Μεταλλείων, ἀκαδημαϊκός: «Ἐγὼ ἔγραψα προσφάτως ἓνα ὁλόκληρον τόμον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Χριστιανισμός» διὰ νὰ ἀποδείξω ἀκριβῶς ὅτι δὲν ὑπάρχει καμμία ἀντίθεσις Θρησκείας καὶ Ἐπιστήμης».

16.—Ο κ. H. Le Chatelier, χημικὸς καὶ μεταλλειολόγος, καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Παρισίων, ἀκαδημαϊκός: Βλέπομεν νὰ βεβαιώσουν σταθερῶς στὴν νεωτέρα

φιλολογία τὴν ἀπόλυτον ἀντίθεσιν τῆς Θρησκείας καὶ τῆς 'Επιστήμης' αὐταὶ αἱ δικκηρύξεις δὲν προέρχονται ἀπὸ ἀληθεῖς ἐπιστήμονας ἀλλὰ τὸ πολὺ ἀπὸ ἡμιμαθεῖς καὶ συχνότατα μάλιστα ἀπὸ συγγραφεῖς ξένους ἀπὸ κάθε ἐπιστημονικὴν γνῶσιν».

17.—'Ο ἀκαδημαΐ'κός κ. C. Matignon, χημικός, καθηγητὴς τῆς ὀρυκτολογικῆς χημείας: «Κατὰ τὴν τεσσαρακονταετῇ σταδιοδρομίαν καὶ πεῖρὰν μου οὐδέποτε ἠσθάνθην τὴν παραμικροτέραν ἀντίθεσιν μεταξὺ 'Επιστήμης καὶ τῶν θρησκευτικῶν μου συναισθημάτων' μάλιστα δὲν ἤμπορῶ νὰ φαντασθῶ τὸ δυνατόν μίαν τοιαύτης ἀντιθέσεως διότι 'Επιστήμη καὶ Θρησκεία ἔχουν πολὺ ξεχωριστὰς σφαῖρας.»

18.—'Ο κ. G. Moureu, μία ἀπὸ τὰς δόξας τῆς γαλλικῆς χημείας, ἀκαδημαΐ'κός: «Εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς σταδιοδρομίας μου, 'Επιστήμη καὶ Θρησκεία μοῦ ἐφαίνοντο πράγματα ἀλληλοσυγκρούμενα. Κατόπιν ὅμως, καθόσον ἐπροχωροῦσα εἰς τὴν γνῶσιν, ἡ ἀντίθεσις ἐκείνη ἐξησθενίζετο καὶ τώρα πρὸ πολλοῦ καιροῦ εἶναι μόνον ἀνάμνησις».

19.—'Ο κ. M. d' Ocagne, μαθηματικός, καθηγητὴς τῆς Γεωμετρίας εἰς τὴν Ecole Polytechnique ἀκαδημαΐ'κός: «Δὲν ὑπάρχει καμμία ἀντίθεσις μεταξὺ 'Επιστήμης καὶ θρησκευτικοῦ συναίσθηματος' ὁ ἐπιστήμων δύναται νὰ τοποθετήσῃ ὑπεράνω τῆς ζωῆς τοῦ ἐργαστηρίου του μίαν θρησκευτικὴν ζωὴν τελείω; ἀνεξάρτητον αὐτῆς».

20.—'Ο κ. P. Puiseux, ἐπίτιμος ἀστρονόμος τοῦ Ἀστεροσκοπείου τῶν Παρισίων ἀκαδημαΐ'κός: «Κατὰ τὴν γνῶμην μου τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα προπαρασκευάζει ἑδᾶφος εὐνοΐ'κον διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν καὶ συνεχίζει τὴν ἀνάμειξιν του εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν, ὡς ἀναγκαῖον βοηθητικὸν στοιχεῖον».

21.—'Ο ἀκαδημαΐ'κός κ. E. Quénu, χειρουργός, ἐπίτιμος καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Παρισίων: «Ἡ ἐπιστήμη δὲν μᾶς φαίνεται κατ' οὐδένα τρόπον νὰ ἀντιτάσσει τοὶ πρὸς τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα».

22.—'Ο κ. P. Sabatier, ἀκαδημαΐ'κός, χημικός, καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Τουλούζης, Βραβεῖον Nobel: «Τὸ νὰ ἀντιτάσσουν τὴν θρησκείαν πρὸς τὴν 'Επιτήμην εἶναι ἔργον ἀνθρώπων κακῶς διδαγμένων καὶ εἰς τὴν μίαν καὶ εἰς τὴν ἄλλην».

* *

—Πόλὺ εὐχαριστήθηκα μὲ αὐτὰ ποὺ ἄκουσα, ἐφώνησε τώρα ὁ Χημικός μας. 'Ομολογῶ ὅτι δὲν τὰ περίμενα. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι μὲ ὅλον τὸν Ὑλισμὸν ποὺ εἶχα διδασθῇ δὲν εἶχα κατορθῶσαι ποτὲ νὰ πείσω τὸν ἑαυτὸν μου ὅτι αὐτὸ τὸ Σύμπαν τὸ ὑποῖον λειτουργεῖ μὲ τὸσον ἀξιοθαυμάστους Νόμους δὲν ἔχει Νομοθέτην. Ἐφοβούμην ὅμως τὴν 'Επιστήμην. Ἀλλὰ τώρα ποὺ ἀνοιξε διάπλατη ἡ πόρτα γιὰ τὴν Θρησκείαν θὰ σέ ρωτήσω τὸ ἐξῆς σπουδαῖον: *Υπάρχει **συγκεκριμένη** ἀποκάλυψις τοῦ Θεοῦ στὸν κόσμον μας περὶ τοῦ Σχεδίου 'Του διὰ τὸν ἄνθρωπον;

—Βεβαίως! ἀπήντησα· ὑπάρχει **συγκεκριμένη** φανέρωσις τοῦ Θεοῦ στὴν ἀνθρωπότητα! καὶ θὰ σοῦ δείξω κατὰ τὴν μικρὰν αὐτὴν συνομιλίαν μας ὅτι ἡ ἀποκάλυψις αὐτῇ τῷ Θεῷ εἶναι ὁ **ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ**.

(ἀκολουθεῖ)

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΚ ΛΟΝΔΙΝΟΥ

ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Εἰς δύο κατὰ συνέχειαν φύλλα τῆς «Ἀναπλάσεως» εἶδον δημοσιευμένην πραγματείαν ἐμπεριστατωμένην ἀνήκουσαν εἰς τὸν δόκιμον κάλαμον τοῦ ἐξυγράφου καὶ διαπρεποῦς Μητροπολίτου Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Πολυχάρπου καὶ πραγματευομένην περὶ Μασσο-νισμοῦ. Τίς θὰ ἀρνήθῃ τὸν κίνδυνον, ὅτις ἐπαπειλεῖ τὴν Ἐκκλησίαν ἐκ μέρους τῆς μυστι-κῆς καὶ μυστηριώδους ταύτης ὁργανώσεως ἀναγούσης τὴν ἀρχὴν εἰς αὐτοὺς τοὺς Γνωστι-κοὺς καὶ τοὺς ὁπαδοὺς τῶν ἄλλων μυστικῶν θρησκειῶν, κατὰ τῶν ὁποίων ἡ πρώτη Ἐκ-κλησία διεξήγαγεν ἄγωνα κρατερὸν ἐαυτὴν ὑπερασπίζουσα καὶ ὑπεραπολογουμένη τῶν θεμε-λιωθῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀληθειῶν; «...σα καὶ ἂν λέγωνται ὑπὸ τῶν ὁπαδῶν τῆς παν-τοδυνάμου ταύτης ὁργανώσεως πρὸς συγχάλυσιν τῶν ὑπόβλων καὶ καταχθονίων τῆς σκοπῶν εἶναι ἐντελὲς ἀβάσιμα. Ἡ ἀνήκει τις εἰς τὸν Σωτῆρα Χριστὸν καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν ὅποιαν ἔδρυσεν διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος ἢ οὐχί; τρίτη ἐκδοχὴ δὲν ὑπάρχει. — Συμβιβασμὸς μεταξὺ ἀληθείας καὶ ψεύδους δὲν χωρεῖ. «Οὐ δύνασθε ποτήριον Κυρίου πίνειν καὶ ποτή-ριον δαιμονίων» οὐ δύνασθε τραπέζης Κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαιμονίων» εἶπεν ὁ θεῖος Παῦλος γράφων πρὸς Κορινθίους. Καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς οἱ ἐκπροσωποῦντες ἀνόθευ-τον τῆς Ἐκκλησίας πνεῦμα πάντοτε κατεδίκασαν τὴν μυστικὴν ταύτην ὁργάνωσιν καὶ ἀπε-δοκίμασαν τὴν εἰς αὐτὴν συμμετοχὴν τῶν πιστῶν τῆς Ἐκκλησίας τέκνων. Τὸ πλήρωμα τῆς ἀληθείας ἀπεκαλύφθη διὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ εἶναι ἀποτεθῆσαυρισμένον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Αὐτὴ εἶναι ἡ διαυγὴς καὶ κρυσταλλίνη πηγὴ, ἐκ τῆς ὁποίας πᾶς ὁ διψῶν τὴν ἀλήθειαν καὶ σωτηρίαν πρέπει νὰ πῇ. Ὁ Μασσονισμὸς καὶ πᾶσα παρεμφερὴς ἐταιρεία καὶ αἵρεσις θρησκευτικὴ εἶναι κατασκευάσματα τῶν ἐκ πνεύματος ἀντιθέσεως καὶ δυσκόλως ὑποκρυπτο-μένης ἐχθρότητος πρὸς τὸν Χριστιανισμὸν συλλαγωγούντων τοὺς ὁπαδοὺς του «διὰ τῆς φιλο-σοφίας καὶ καινῆς ἀπάτης κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χριστὸν».

Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὅποσον θέλω νὰ τονίσω εἰς τὸ βραχὺ μου τοῦτο δημοσίευμα δὲν εἶ-ναι ὁ κίνδυνος ὁ ἐκ τοῦ Μασσονισμοῦ. Τοῦτο ἀνέλαβε νὰ κάμῃ, καὶ θὰ τὴν κάμῃ μὲ ἀπόλυ-τον ἐπιτυχίαν ὁ φίλος Σεβ. Μητροπολίτης Γόρτυρος. Ἡ δημοσιευομένη ὅμως ἐν τῇ «Ἀνα-πλάσει» πραγματεία μοὶ διδὲι ἀφορμὴν νὰ διατυπώσω σκέψεις, αἱ ὁποῖαι πάντοτε μὲ ἀπα-σχολοῦν, ἅς ᾗς ἤθλον εἰς ἐπαφὴν μὲ τὴν θρησκευτικὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐμελέτησα τὸν τρόπον μὲ τὸν ὅποσον ἡ τελευταία προσπαθεῖ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸ κακὸν καὶ νὰ ὑπεραμύνῃται τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἡθικῆς ἀκεραιότητος τῶν, εἰς αὐτὴν ἀνηκόντων.

Πᾶς ἐπισκεπτόμενος τοὺς ναοὺς τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας ἐκεῖνο τὸ ὅποσον πρῶτον θὰ ἴδῃ εἶναι ἡ ἐντὸς καὶ παρὰ τὴν θύραν τοῦ Ναοῦ εὐρισκομένη τράπεζα, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὑπάρχουν βιβλιάρια περιέχοντα βιατριδάς ἐφ' ὅλων τῶν προβλημάτων καὶ ζητη-μάτων, ἐπὶ τῶν ὁποίων πρέπει νὰ διαφωτισθῇ πᾶν τῆς Ἐκκλησίας μέλος. Αἱ βιατρίβαι αὐ-ταὶ γεγραμμέναι ὑπὸ θεολόγων διακεκριμένων εἰς γλῶσσαν ἀπλὴν καὶ ζωντανὴν εἶναι εὐθη-νόταται καὶ κατὰ συνέπειαν προσitaὶ εἰς πάντων τὰ θαλάντια καὶ δὴ καὶ τῶν ἀπορωτέρων. Καὶ μάλιστα εἰκότως καθόσον γράφονται καὶ προορίζονται διὰ τὸν πολὺν λαόν. Εἰς τὰς δια-

τριβὰς αὐτὰς ὁ χριστιανὸς ἀντὶ μιᾶς ἢ δύο πεινῶν θὰ εὕρῃ σαφῶς ἐκπεφρασμένην τὴν γνώμην τῆς Ἐκκλησίας ὅχι μόνον ἐπὶ τῶν ἐπισήμων διδασκαλιῶν αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν προβλημάτων τὰ ὅποια ὑψώθησαν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους. Δι' αὐτῶν τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας διαφωτίζονται ὅσον ἀφορᾷ λ. χ. τὴν διδασκαλίαν αὐτῆς περὶ βαπτίσματος, Θ' Εὐχαριστίας, Ἀγγέλλων, ἀθανασίας ψυχῆς, μελλούσης ζωῆς κλπ. [καὶ εὐρίσκουν τὰς κατὰ τὰλλήλους ἀπαντήσεις εἰς τὰ ἐρωτήματα, τὰ ὅποια ἐπιτακτικῶς ὀρθοῦνται σήμερον, οἷα: ποία θεὸν νὰ εἶναι ἡ σχέσις τῆς [ἐργασίας πρὸς τὸ κεφάλαιον; Πῶς ὁ χριστιανὸς πρέπει ν' ἀντιμετωπίζῃ τὸ ζήτημα τῆς ἐξελίξεως; Ποία εἶναι ἡ ὀρθὴ ἀποψὶς εἰς τὸ ζήτημα τοῦ περιορισμοῦ τῶν γεννήσεων; Ποία ἡ διδασκαλία τοῦ Κομμουνισμοῦ, Μασσονισκοῦ κλπ. Δύναται τοιοῦτοτρόπως πᾶς χριστιανὸς εὐκόλως νὰ ἱκανοποιήσῃ τὰς θρησκευτικὰς τοῦ ἀπορίας, ἀλλὰ καὶ τροφὴν πνευματικὴν πλουσίαν νὰ λαμβάνῃ, χάρις εἰς τὸ εὐεργετικώτατον τοῦτο σύστημα, τὸ ὅποιον χρησιμοποιοῖ ἡ Ἐκκλησία ὑπὲρ τοῦ πληρώματος αὐτῆς. Εἶναι δὲ τοσαύτη ἡ κατανάλωσις τῶν βιβλιαρίων τούτων, ὥστε ἡ Ἐκκλησία, ἥτις ἐδοκίμασε τὸ πρῶτον δυσκολίαν οἰκονομικὴν ἐν τῇ ἐπιδιώξει τοῦ ὑπερέχου τούτου ἔργου, νῦν ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν φυλλαδίων ἔχει σχηματίσει χωριστὸν κεφάλαιον καθ' ἑκάστην αὐξανόμενον καὶ πολλαπλασιαζόμενον.

Δὲν θὰ ἦτο ἄρα γε δυνατόν νὰ γίνῃ τι παρόμοιον καὶ παρ' ἡμῖν; Καὶ δεδομένου ὅτι ἐνταῦθα μὲν καὶ τὸ κήρυγμα εὐδοκιμεῖ καὶ πλεονάζει καὶ ἄλλοι θεοὶ, οὐκ ὀλίγοι, τρόποι χρησιμοποιοῦνται πρὸς διαπαιδαγώγησιν τῶν χριστιανῶν, παρ' ἡμῖν δὲ καὶ ὁ θεὸς λόγος ὑστερεῖ καὶ μέσα δὲ ὀλίγα διατίθενται πρὸς διαφώτισιν τῶν χριστιανῶν μας κατὰ ἐμμονὴν εἰς τὴν πίστιν καὶ τὰς γενεάς παραδόσεις, δὲν θὰ ἔδει ἐν Ἑλλάδι μετὰ μείζονος ἐνδιαφέροντος καὶ θερμότερου ζήλου νὰ τεθῇ εἰς ἐνέργειαν τὸ ὡς ἄνω διαγραφέν σωτήριον σύστημα; Πόσαι καὶ ἄλλαι λαμπρόταται πραγματεῖται, ὡς ἐκείνη ἡ δώσασα τὰς ἀφορμὰς ὅπως χαράξω τὰς γραμμὰς αὐτάς, δημοσιεύονται εἰς τὸν ἡθικοθρησκευτικὸν μας τύπον, καὶ μ' ὅλα ταῦτα παρέρχονται σχεδὸν ἀπαρτήρηται ἐκ μέρους ἐκείνων, οἱ ὅποιοι θὰ ὤφειλον κυρίως νὰ λάβουν γνῶσιν αὐτῶν. Ὁ κύκλος τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ τοῦ ἡθικοθρησκευτικοῦ τύπου τῆς Ἑλλάδος εἶναι δυστυχῶς πολὺ μικρὸς. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ ἔρχονται εἰς ἐπαφὴν μὲ αὐτὸν πρόσωπα μὴ διατρέχοντα καὶ πολὺ τὸν κίνδυνον νὰ παραστρατήσουν καὶ ἀπολεσθῶν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν. Οἱ ἄλλοι, οἱ πολλοὶ μένουσιν πάντοτε ἐκτὸς τῆς ἐπιρροῆς αὐτοῦ. Καὶ μ' ὅλα ταῦτα σειρά βιβλιαρίων γεγραμμένων εἰς γλῶσσαν ἀπλὴν καὶ ζωντανήν, μὲ τίτλους κτυπητοὺς καὶ προκαλοῦντας τὸ ἐνδιαφέρον, βιβλιαρίων ἐκτεθειμένων ἐντὸς ὑαλίνου ἔρμαριου τοποθετημένου εἰς τὸν νάρθηκα τοῦ ναοῦ, εἶναι ἀναμφίβολον ὅτι θὰ διαγείρουν τὸ ἐνδιαφέρον καὶ πολλῶν ἐκ συνηθείας κατὰ τύπους ἐπισκεπτομένων τὸν ναὸν—καὶ πόσοι εἶναι οὗτοι!—καὶ θὰ γεννήσουν ἐν αὐτοῖς τὴν ἐπιθυμίαν νὰ γνωρισθῶν μὲ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν. Πόσῃν δὲ δύναμιν ἔχει τὸ ἐντυπον! Τὸ σύστημα τοῦτο, τὸ ὅποιον θὰ εἶναι τρανώτατον σημεῖον τῆς ζωῆς καὶ δράσεως τῆς ἐκκλησίας δὲν παρουσιάζει ἀνυπερβλήτους δυσκολίας προκειμένου νὰ πραγματοποιηθῇ. Ἡ συγγραφή τῶν διατριβῶν εἶναι ἐκ προτέρων ἐξηραλισμένη. Ἰεράρχα καὶ Καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ λόγιοι, ἀρτίως συγκεκροτημένοι κληρικοί, εἰμαι ἀπολύτως βέβαιος, ὅτι μετὰ προθυμίας καὶ σπουδῆς θὰ ἀκούσουν τὴν πρόσκλησιν τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως συντελέσωσι διὰ τῆς γραφίδος καὶ τῶν γνώσεών των εἰς τὴν προαγωγὴν τοιοῦτου ἔργου. Αἱ πρῶται δαπάναι τῆς ἐκδόσεως τῶν διατριβῶν ὡσαύτως εἶναι δυνατόν εὐκόλως

νὰ καλυφθῶσι. Δὲν πιστεύω ὅτι θὰ ὑπάρξῃ Ἱεράρχης ἢ κληρικός κατώτερος, ὅστις θὰ ἀρνήθῃ νὰ προσφέρῃ τὸν ὁβολὸν τοῦ ὑπὲρ ἔργου τόσοῦ θεαρέστου, μέλλοντος ν' ἀναπληρώσῃ τὸ προφορικὸν κήρυγμα καὶ νὰ ἐμφανίσῃ τὴν Ἐκκλησίαν ζῶσαν καὶ ἀγωνιζομένην ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς ἀναπτύξεως καὶ σωτηρίας τοῦ ποιμνίου τῆς. Καλὴ διεξαγωγή τοῦ ὅλου ἔργου θὰ ἔχῃ ὡς ἀμεσον ἀποτέλεσμα, ἐντὸς ὀλίγου χρόνου, ὅχι μόνον νὰ καλύψῃ τὰς δαπάνας ἀλλὰ καὶ περισσεύματα νὰ παρουσιάσῃ πρὸς εὐρυτέραν ἐπέκτασιν καὶ ἐνίσχυσιν τῆς θεαρέστου καὶ τὰ μάλιστα ἐποικοδομητικῆς ταύτης κινήσεως. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ διάδοσις τῶν φυλλαδίων τοῦ τῶν ἀπόκειται εἰς τοὺς ἐνοριακοὺς ἐφημεροῦς, οἱ ὅποιοι χρησιμοποιοῦντες, τὸ γόητρον, τὴν ἠθικὴν ἐπιβολὴν αὐτῶν παρὰ τοῖς χριστιανοῖς θαύματα δύναται νὰ πραγματοποιήσουν.

Ταῦτα γράφων εἶμαι ἀπολύτως πεπεισμένος ὅτι οὐ κομίζω ἄγλαυκα εἰς Ἀθῆνας. Πολλοὺ γὰρ καὶ δεῖ. Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον δὲν θὰ ἤθελον νὰ μὴ παραλείψω παραινῶν τὰς γραμμάς αὐτάς εἶναι τοῦτο : Δὲν εἶναι πλέον δυνατόν νὰ συγκρατήσωμεν εἰς τὴν μάνδραν τοῦ Χριστοῦ, τὴν ἐνεστιῶσαν καὶ τὰς μελλούσας γενεάς, ἄνευ ἐντατικῆς ἐργασίας, εἰς τὴν ἐποίαν δεόν νὰ χρησιμοποιηθοῦν ὅλα τὰ σύγχρονα μέσα καὶ αἱ νεώτεροι μέθοδοι, πρὸς μετὰδοσιν τῆς αὐτῆς πάντοτε, ἀείποτε δὲ νέας ἀληθείας, τοῦ λόγου τοῦ Σταυροῦ. Διὰ νὰ σταματήσῃ ἡ διαρροὴ τῶν ὁλοῦν ἀραιουμένων τάξεων τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας ὀφείλομεν νὰ ἐξελέθωμεν ἐκ τῶν χαράκωμάτων μας καὶ νὰ διασταυρώσωμεν τὰ ξίφη μετὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἵνα σταματήσωμεν τὴν πρόοδον τοῦ καὶ ἀποφύγωμεν τὴν κύκλωσιν καὶ τὸν κίνδυνον νὰ ἴδωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς γυμνοὺς στρατιωτῶν ἔρμαιο καὶ περιγελῶν εἰς τὴν διάθεσιν ἐκείνου. Ἄν ὑστερήσωμεν ἢ προχωρήσωμεν μὲ βῆμα δικαιολογοῦν ἀπλῶς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν στοιχείων μας καθηκόντων ἢ ἐλθῇ τότε ἡ στιγμή, καθ' ἣν θ' ἀφαιρεθοῦν αἱ ἐπωμίδες καὶ τὰ διάσημά μας καὶ θὰ θραυσθῇ τὸ ξίφος μας κατὰ πρόσωπον ἡμῶν, καθ' ὃν χρόνον θ' ἀκούωμεν τὴν καταδίκην μας ἀπὸ τὸ στέμα τοῦ ὑπερτάτου καὶ Ἀδεκάστου Κριτοῦ. Ὁ καιροὶ οὐ μενετοί.

Λονδῖνον, Μάιος, 1931

† ὁ Μ. Ἀρχιμ. ΜΙΧΑΗΛ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ
(Ἐκ τῆς «Ἀναπλάσεως»)

ΠΩΣ ΘΑ ΑΠΟΚΤΗΣΩΜΕΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥΣ (ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΤΑΣ) ΩΣ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ (ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΤΑΡΙΑ)

Εἶναι ἀναντίρρητον ὅτι ὁ ὕψιστος θεσμὸς τῆς Θρησκείας μας ἔχει ἀνατεθεῖ εἰς χεῖρας ἐντελῶς ἀκαταλλήλους ἵνα μὴ εἴπω καὶ ἐπιβλαβεῖς. Τὰ 9 δέκατα τῆς Κοινωνίας μένουσι ἀδιάφορα ἐντελῶς εἰς τοῦτο πρὸς μεγίστην ἠθικὴν ζημίαν ἑαυτῶν, Κοινωνίας καὶ Ἐκκλησίας. Πρὸς διόρθωσιν τῶν ἀνωτέρω προτείνω τὰ ἐξῆς καὶ ἀνατίθειμι τὴν σμικρὰν καὶ ἐλαχίστην ταύτην μελέτην εἰς τὸν ἀξιότιμον ὑπουργὸν τῆς Παιδείας καὶ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον.

Νὰ συστηθῇ ἐν τῇ Πανεπιστημίῳ ἰδιαίτερα ἔδρα— τοῦ ἔσω ἀνθρώπου.—

Κατὰ ταύτην θὰ διδάσκηται 1) Δογματική 2) Ψυχολογία 3) Κοινωνιολογία 4) Ὑγιεινὴ γενικῶς καὶ δὴ τοῦ Γάμου ὡς καὶ τὸ περὶ κρᾶσεων 5) ἐμπράγματος Διδασκαλία ἐξομολογήσεως μετὰ φροντιστήριου. Ἡ διάρκεια τῆς φρενιτικῆς ἐστὼ μονοετής, καὶ θὰ δύνανται νὰ φοιτῶσι κληρικοὶ τελειόφοιτοι τοῦ Γυμνασίου, Καθηγηταί, Δικηγόροι, Διδάσκαλοι, Ἱατροὶ καὶ διανοοῦμαιοι ἡλικίης ἔνω τῶν 50 ἐτῶν. Θὰ εἰσέρχωνται κατόπιν καὶ κατόπιν πάλιν ἐξετάσεων θὰ ἐξέρχωνται. Ἡ μισθοδοσία τῶν θὰ καταβάλλεται ἀπὸ τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Ταμεία τῆς περιφερείας ἐκάστης ἐπαρχίας.

Ἀπαραίτητον δι' ἐκάστην ἐπαρχίαν νὰ ἰδρυθῇ ἐξομολογητῆριον, μικρὸν τι μέγαρον εἰς τὴν προμετώπην τοῦ οἴκου φά ἀναγραφῇ χρυσοῖς γράμμασι—Ἄγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι.—Τοῦτο δύνανται νὰ ἀναγερθῇ διὰ συνεισφορὰς τῶν κατοίκων τῆς περιφερείας ἀπὸ ἐπιτροπὰς διοριζομένας ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας εἰς ἃς θὰ μετέχουν οἱ Μητροπολίται ὡς Πρόεδροι.

Κατ' ἀρχὰς ἐκάστη Ἐπαρχία θὰ ἔχῃ μίαν ἔδραν. Κατόπιν αὗται θὰ αὐξάνωνται οὕτως ὥστε εἰς πληθυσμὸν 15 χιλ. κατοίκων νὰ ἀντιστοιχῇ καὶ μία ἔδρα.

Γράφοντες ἐν συντομίᾳ καὶ ὑποβάλλοντες τὰ ἀνωτέρω ἀποβλέπομεν εἰς τὸν τελικὸν σκοπὸν ἵνα οὕτω λειτουργήσῃ ὅσον οἶον τε τελειότερον. Οἱ μέλλοντες δικασταὶ τῆς θρησκείας πρέπει νὰ ᾧσι πράγματι τοιοῦτοι.

Πιστοῖθαμεν ὅτι ὁ ὄντως ρηξικέλευθος ὑπουργὸς τῆς Παιδείας θὰ θελήσῃ νὰ ἐξαρθῇ ὑπεράνω τῶν κοινῶν ἀντιλήψεων. Ἄς εἶναι δὲ ὑπερβέβαιος ὅτι ἡ χειρονομία τοῦ αὐτοῦ, θὰ ἔχῃ ἀποτελέσματα περισσότερα καὶ διαρκέστερα καὶ δύο εἰς τὴν νικηφόρων πολέμων. Ὁμοίως ἡ Ἰερὰ σύνοδος ἃς εὐδοκήσῃ νὰ ἐργασθῇ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὡς ἐμπρέπει δι' ἑαυτὴν καὶ διὰ τὸν λαὸν δι' ὃν ἐτάχθη Θεόθεν.

Λαὸς ἡθικὸς, ἐγκρατὴς ἐν πᾶσι καὶ ἐργατικὸς, εἶνε ἱκανὸς νὰ θαυματουργήσῃ τόσον ἐν πολέμῳ ὅσον καὶ ἐν εἰρήνῃ.

Εἶναι καιρὸς νὰ ἀρχίσωμεν ἐφαρμοζόντες τὴν ἡθικὴν τοῦ Εὐαγγελίου ἐὰν δὲν θέλωμεν νὰ ἴδωμεν τὴν ἀγαπητὴν Πατρίδα μπολσεβικίζουσαν ἐν δυστυχίᾳ καὶ πλέουσαν ἐν πάσῃ ἀτιμίᾳ.

Αἴγιον Αὐγούστου 1931

Κ. Οἰκονομοπούλος Δημῶλος

ΤΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΟΥ ΜΑΣ

ΦΩΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΚΙΑΝ ΤΟΥ ΤΥΦΟΥ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ἐκεῖ ἔνθα ἀπέτυχεν ὁ Δ. Στράσις, προσεπάθησε νὰ ἐπιτύχῃ ὁ Ἑρν. Ρενάν. Δὲν εἶχε μὲν καθόλου τὴν ἱκανότητα καὶ τὸ ἐξοχὸν πνεῦμα τοῦ Στράσις, ἦτο ὅμως ἀνὴρ ἐξόχου μεγαλοφυΐας, μεγάλης φαντασίας, σπανίας φιλολογικῆς δεινότητος, μοναδικῆς ἐπιδεξιότητος

και λεπτότητος.

Τὸ σύγγράμμά του «ὁ βίος τοῦ Ἰησοῦ» ἀνεγινώσκето ὑπὸ πολλῶν μετ' ἐνδιαφέροντος καὶ θαυμασμοῦ. Τὸ ἔργον εἶχε γίνεи μετ' ἐπιτηδεϊότητος θαλγούσης.

Τινὲς ἐφ'αντάσθησαν ὅτι ὁ Ἑρν. Ρενὰν εἶχεν ἐπιτύχει ἐν τῇ ἀποπειρᾷ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἔργον αὐτὸ φυσικῶς ἀπόλεσε τὴν ὑπόληψίν του πολὺ ταχύτερον ἢ τὸ τοῦ Δ. Στράους.

Πᾶσα ἄλλη ἀπόπειρα ἔσχε τὴν αὐτὴν τύχην.

Ἦτο ἀπόπειρα κατὰ τοῦ ἀδυνάτου.

Ἄς λάβῃ πᾶς τις εἰλικρινὲς τὴν βιογραφίαν τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἄς διέλθῃ αὐτὴν μετὰ προσοχῆς καὶ ταχέως θ' ἀνακαλύψῃ ὅτι ἡ ζωὴ αὐτοῦ, δὲν εἶναι φαντασιώδης, ὅτι αἱ διδασκαλίαι αὐτοῦ δὲν εἶναι μῦθοι, ὅτι ὁ χαρακτήρ καὶ αἱ διδασκαλίαι εἶναι ἀνασποπάτως συμπλεγμέναι μετὰ τῶν ἱστοριῶν καὶ θαυμάτων.

Ὁ Ἰησοῦς πιστοποιεῖται εἰς ἡμᾶς διὰ τῆς θείας του ἐπιρροῆς ἐπὶ τῆς ἱστορίας. Ἀναμφιβόλως ὑπήγετο εἰς μίαν τῶν ἐξῆς τριῶν περιπτώσεων: ἢ ἦτο ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὑπὸ μοναδικῇ ἐννοίᾳ, Πρόσωπον θεῶν ἐνσαρκωθὲν εἰς σχῆμα ἀνθρώπου, ἢ ἦτο ὁ τολμηρότατος ἀπατεῶν τοῦ κόσμου, ἢ ἄλλως ἀπελπιστικῶς παράφρων.

Ἄλλ' ἡ ἐπιρροή του ἐπὶ τῆς μετέπειτα ἱστορίας ἦτο ἐπιρροή παράφρονος; Μόνον παράφρων τις θὰ ἔλεγε τοῦτο.

Ἦτο ἡ ἐπιρροή αὐτοῦ ἀπατεῶνος; Μόνον ἄνθρωπος, πεπωρομένος ὑπὸ τῆς ἀπατης καὶ τοῦ δόλου θὰ ἐσκέπτετο τοιοῦτόν τι.

Ἐὰν λοιπὸν δὲν ἦτο ἀπατεῶν, οὔτε παράφρων, ἦτο ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Ἰησοῦς πιστοποιεῖται διὰ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεώς του, ἡ ἱστορικὴ ἀπόδειξις τῆς ὁποίας εἶναι ἐντελῶς καταπειστικὴ.

Συνεπῶς ὀφειλομεν νὰ δεχθῶμεν τὴν αὐθεντίαν τοῦ Ἰησοῦ καὶ ὁλόκληρον τὴν Γραφὴν ὡς Λόγον τοῦ Θεοῦ.

Η ΕΚΠΛΗΡΩΣΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΦΗΤΕΙΩΝ

Δεύτερος λόγος πείθων ὅτι ἡ Βίβλος εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἡ ἐκπλήρωσις τῶν προφητειῶν αὐτῆς. Ταῦτας διακρίνομεν εἰς τρεῖς ρητὰς προφητείας καὶ εἰς προφητείας τύπων καὶ συμβόλων.

(ἀκολουθεῖ)

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Κ. Κ. ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ ΜΑΣ

Κανεῖς ἔς μὴ ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν ἑαυτὸν του τὴν καθυστέρησιν ἐπὶ πλεόν τῆς συνδρομῆς του.

Φίλοι συνδρομηταί! Ἀπὸ τὴν μικρὰν συνδρομὴν σας ἐξαρτᾶται, πιστεύσατέ μας, ἡ πρόοδος τῆς «ΝΕΑΣ ΖΩΗΣ», καὶ ὅχι νὰ κερδίσωμεν, ἐπίσης πιστεύσατέ μας.

Θασι ὀφείλετε συνδρομὴν ἢ συνδρομὰς στείλατέ τας προθύμως, ἐμέσως καὶ εὐχαρίστως.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ